

АНАЛИЗА ЈЕДНЕ ПЕСМЕ

Кад нам је најтеже, дозивамо мајку. Има разних мајки. Дозволите да, овог пута, занемаримо макар само на тренутак мајку-отацбину, мајку-партију, мајку-установу, мајку-школу, и да се вратимо оној жени која сада седи сама поред наше празне колевке.

Ми смо у међувремену нашли друге мајке и маћехе. Оне нису могле наћи другу децу. Мислим да је несумњиво да су нас родиле. Док смо били немоћни, били смо са њима. Оне су учиниле све да их што пре оставимо и побегнемо: храниле су нас, неговале, подизале, бдиле, училе, молиле за нас, клеле се у нас. Тако су оне жене, за нас некада најлепше на свету, остале без нас, а ми смо, верујући да ћемо живети хиљаду година, одлагали да их се сетимо. Тако су нам и многе мајке и умрле.

Песници, већ столећима, само воле, ништа друго не раде. Тај пробуђени део народа воли: залазак сунца, Месец, звезде, поток, топот коња, прашину, Лауру, сенке, пределе из сна и ока, лахор, пространства. Ниједна травка није остала неопевана. Свака белосветска птица ушла је у сонетне венце и историје. Овековечене су жене једном и случајно виђене. Народ се разболеше од нежности, суза и несрећне и неузвраћене љубави.

Песнике већ вековима нико не воли.

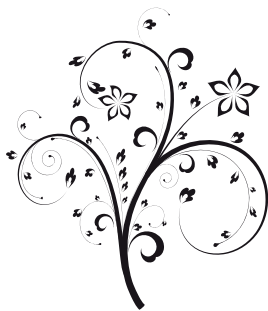
Мајку не рачунају.

Блуде сами алејама, изложени космичком бесмислу и ништавилу.

А мајке чекају на капијама.

Годинама вапију да некуд треба отићи. Институту траже путеве.

На једном путу, који су заборавили, стоји мајка.

Већина их је несрећно заљубљена, њихове драгане воле другог. Неузвраћена љубав постала је извор поезије. Једино мајке не пишу песме о неузвраћеној љубави. Мајка је остала само дирљива мера, колико можемо да волимо друге – као мајку.

Сместили смо је у псовке.

Обраћамо се милионима оних који, на раскршћима овог света, стоје и питају се: куда?

Такође, онима који траже, а не налазе, коме би отворили напаћене душе. И онима који немају ни друга ни пријатеља. И онима који немају брата. Јер нема брата док га мајка не роди.

Признајемо, није осми март, мало смо преуранили. Журимо јер су нам мајке старе, болесне и нестрпљиве. Мајке су нас храбриле да ћемо бити велики и важни!

Међутим, оне су већ тада знале да ће им ретко стизати телеграми радости. Мајке не траже много. Оне пристају и да тугују са нама.

Као што је тувовала мајка Ђуре Јакшића пред овом људском исповешћу:

*Врајџа шкринуше,
О душе! О мила сени!
О мајко моја! О благо мени!
Много је дана, много година,
Много је торких било истина;
Много ми људи дрхташе труди,
Много ми срца цедаше људи,
Много сам кајо, много третио
И хладном смрћу себе џешио;
Многу сам торку чашу љојио,
Многи сам комад сузом љојио...
О, мајко, мајко! О мила сени!
Ојкад џе, мајко, нисам видео
Никаква добра нисам видео...*

*Ил', можда, мислиш: „Та добро му је
Кад оно џихо џикање не чује
Што љаук везе жицом џананом
Над оним нашим црним џаваном!
Међу људима је, међу ближњима!“...
А зло је, мајко, дити међ' њима:
Под руку с злором љакоси љушјуе,
С њима се зависи драјски рукује,
А лаж се увек онде наводи
Где их љо свеју љодлоси љроводи;
Ласка их, двори, издајсиво служи
А невера се са њима дружи...
О, мајко, мајко, свети је љакосиан
Живоји је, мајко, врло жалосиан...*

Од 1878. године, када је умро овај син, Ђура Јакшић, или је нестало злобе и пакости, или није било синова. Или је мајка прерасла једно име и адресу, једно двориште, једну собу, и постала синоним за нешто опште и неухватљиво.

Деца пуне свеске изливима љубави и дивљења према Мајци (великим словом), ах то није та мајка. Кад се тако употреби реч „мајка“, није јасно на кога се односи.

Лажно величајући ту тему, слаткоречиво баратају тим појмом, ми смо, пред мајком уопште, почели да се стидимо мајки посебно.

Доспели смо до свега онога што нам је било далеко и недостижно, а оставили оно што нам је било најближе. Изречене су дивне мисли о мајци, али о туђој и ничијој.

Да се разумемо: човек има само једну мајку, а све друго је гола лаж и пропаганда. Та, једна једина мајка која није од стакла, папира и виолинских жица, чека на нашу речитост, сентименталност и нежност. Највећи умови данас баве се Едиповим комплексом. Њихове мајке чаме по старачким

домовима, да их не би ометале у тако деликатном и преосетљивом послу.

Синови по биоскопима плачу због јада и туге нашминканих мајки, а њихове рођене мајке траже их преко Црвеног крста.

Помпезно се славе рођендани оних који су се сами родили. Пуна је кућа неке добре и заслужне господе, без иједне мајке. Заборављен је онај дан и празник кад смо се родили. Тада нас је било само двоје.

Накнадно зидамо радне куће. То нису више онај дим, онај оцак и вериге. Уз каљеву пећ седи ташта и чита „Франсуар“. Таштина тоалета више иде уз наш стилски намештај и наше госте.

У комфорним становима измишљен је споредан улаз – за мајке.

Добри људи, изгубљена децо и сви ви који нисте дошли на овај свет вештачким путем, прецртајте слободно моје име, потпишите своје и пошаљите ово на ону исту, непромењену адресу, у оно мало место. Расплакаће се и поштар. Он је годинама прелазио на другу страну улице кад наиђе поред ваше куће.

Маиџија Бећковић

ИЗБОР ПОЕЗИЈЕ

